

N:o 49.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 12 Maj 1880.

» » » » Andra Kammaren den 12 » »

Riksdagens underdåniga Skrifvelse angående post- och telegraf- verkens förening.

(Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 1) Utlåtande N:o 9. Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 3) Utlåtande N:o 26).

S. A. K.

På grund af den omständighet, att i en senare tid inkomsten af postutvexlingen och telegrambefördringen icke lemnat tillgång till bestridande af post- och telegrafverkens utgifter, hvarföre till den årliga bristens betäckande befunnits nödigt att anlita bidrag af andra statsmedel, har hos Riksdagen förslag blifvit väckt, det Riksdagen måtte hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla dels om åstadkommande af en utredning, huru, derest post- och telegrafverken komme att under en styrelse förenas, inkomster och utgifter för dessa verk kunde komma att ställa sig, dels ock att, om af en sådan utredning framginge, att en förening af omförmälda slag blefve med statens fördel öfverensstämmande, Eders Kongl. Maj:t måtte till näst sammanträdande Riksdag göra framställning om de båda verkens förenande under en gemensam styrelse.

Frågan om post- och telegrafverkens förening har förut vid särskilda tillfällen utgjort föremål för Riksdagens pröfning. Med anledning af en utaf Riksdagens revisorer gjord framställning, anhöll nemligen Riksdagen i skrifvelse den 13 Maj 1868, att, efter förutgången utredning af de fördelar och olägenheter, som kunde härflyta af post- och tele-

grafverkens förening under en gemensam styrelse, Eders Kongl. Maj:t måtte för Riksdagen framlägga förslag till en normalstat för postverket, hvilken stat, för den händelse att en förening af de båda inrättningarna befunnas fördelaktig, äfven borde omfatta telegrafverket.

Sedan emellertid vid föredragning af detta ärende den 12 December 1869 Eders Kongl. Maj:t efter vederbörandes hörande funnit någon annan åtgärd i anledning af Riksdagens framställning icke då böra ifrågakomma, än meddelande af det nådiga förklarande, att å de orter, der båda styrelserna funne sådant lämpligt, befattningarna såsom post-expeditör och telegrafstationsföreståndare vid inträffande ledighet finge hos samma person förenas, blef år 1871 vid regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel frågan om post- och telegrafverkens förening under en gemensam förvaltning ånyo till behandling upptagen af Riksdagen, som i skrifvelse den 10 Maj samma år hemställde, att frågan om post- och telegrafverkens förening måtte komma under förnyad ompröfning, på det att, om föreningen af de båda verken vunne godkännande, ett organisationsförslag i sådant syfte måtte varda utarbetadt.

Efter det att med anledning häraf ett yttrande i ämnet till Finansdepartementet afgifvits af dåvarande chefen för telegrafverket, fann likväl under åberopande af omständigheter utaf mera tillfällig art, såsom att frågan om post- och telegrafverkens förening icke lång tid förut varit understald Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, att sedan dess icke några förändrade förhållanden inträdt och att icke ens vid något af verken chefsplatsen vore för tillfället ledig, Eders Kongl. Maj:t den 3 November 1871 skäligt förklara, att någon åtgärd i anledning af Riksdagens ifrågavarande framställning icke påkallades.

Sedan emellertid genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 12 December 1869 tillåtelse lemnats att förena befattningarna såsom post-expeditör och telegrafstationsföreståndare, blefvo i nådig skrifvelse den 6 Juni 1873 bestämmelser meddelade, åsyftande att så mycket som möjligt befrämja en dylik förening.

Det mål, som med förenämnda bestämmelser afsetts, synes dock endast i mycket ringa mån hafva blifvit uppnådt; enligt hvad Riksdagen haft tillfälle inhemta, uppgår nemligen för närvarande antalet förenade postexpeditioner och telegrafstationer endast till fem; hvarjemte styrelserna för post- och telegrafverken fattat beslut, som dock ännu ej blifvit verkställt, om förening af ytterligare två post- och telegrafanstalter.

Då, redan vid tidpunkten för uppgörande af underdåniga förslag till lönereglering för Generalpoststyrelsen och Telegrafstyrelsen, här ofvan omförmälda förhållanden gestaltade sig föga mindre ofördelaktigt,

än hvad för närvarande kan anses vara fallet, samt sålunda omständigheterna syntes gifva ökad stöd åt det i Riksdagens åberopade skrifvelse den 10 Maj 1871 uttalade antagande, att, så länge öfverstyrelsen för post- och telegrafverken icke vore gemensam, en mera omfattande förening af post- och telegrafanstalter svårligen skulle varda åvägabragt, hade af den för dessa ärendens behandling nedsatta komité blifvit i underdånighet hemställt, att, derest en sådan förening fortfarande ansåges önskelig, äfven till innehafvare af tjänster inom de begge styrelseverken måtte utsträckas föreskriften om skyldighet att underkasta sig den utvidgade och förändrade tjänstgöring, som af post- och telegrafverkens möjligen ifrågakommande förening under en gemensam styrelse kunde komma att härflyta; och blef denna framställning såväl af Eders Kongl. Maj:t som af Riksdagen bifallen.

Sammanställt med hvad genom nådiga Brevet den 6 Juni 1873 blifvit stadgadt rörande åliggande för tjänstemännen vid postanstalt eller telegrafstation att åtaga sig tjänstgöring äfven vid förenad post- och telegrafanstalt, synes åberopade beslut knappt gifva anledning till annat antagande, än att, i ena som i andra fallet, den åsigt redan gjort sig gällande, att en verklig och fullständig förening af post- och telegrafverken bör genomföras. Riksdagen anser sig emellertid icke böra underlåta att här nedan i ett sammanhang redogöra för de skäl, som under frågans föregående behandling blifvit vid olika tillfällen för och emot en dylik förening anförda.

Såsom skäl mot föreningen har blifvit åberopad den omständigheten, att mellan göromålen inom de begge embetsverken icke skulle finnas någon sådan likhet, att deraf kunde hemtas skäl till verkens förenande under samma styrelse; men, utom det att i många andra länder en mot denna uppfattning stridande åsigt gjort sig gällande, kan emellertid med fog anmärkas, att skriftliga meddelandens fortskaffande med telegraf eller post icke innefatta så olikartade bestyr, att ej åtskilliga andra för rättningar, som under de senare åren åt detta verk uppdragits, såsom att medelst postanvisning och postförskott bedrifva en mycket vidsträckt bankrörelse, besörja requisition af tidningar och tidskrifter med skyldighet att uppbära och redovisa prenumerationsavgifter med mera måste anses mera främmande för den verksamhet, som ursprungligen tillhört postverket.

Vidare har under frågans tidigare behandling blifvit anmärkt, att från förhållandena i främmande länder icke kunde hemtas något stöd för yrkandet på post- och telegrafverkens förening. Sålunda hade de flesta andra länder, bland hvilka särskildt omförmälts Frankrike, Öster-

rike, Spanien och Portugal, telegrafärendenas handläggning varit och vore fortfarande öfverlemnad åt en särskild administration, utan all sammanblandning med postverket. I Preussen, der ett försök gjorts med de begge verkens förening, hade desamma sedermera blifvit från hvarandra helt och hållet skilda, och i Norge egde icke något samband rum i behandlingen af post- och telegrafverkens angelägenheter. Deremot bör likväl erinras, att under de senare åren en förening af post- och telegrafverken egt rum icke allenast i Frankrike, Österrike och Spanien, utan äfven i Storbritannien, likasom en dylik förening finnes genomförd i Belgien, Schweiz, Rumänien och Serbien, hvarförutom äfven för kamrarne i Portugal lärer framlagts förslag i enahanda syfte; att äfven i Tyskland under de senare åren post- och telegrafverken blifvit ånyo och fullständigt förenade; samt att i Norge regeringen nyligen föreslagit vidtagande af anordningar, som afse att vidga kretsen af de ärenden, hvilka böra af den för post- och telegrafförvaltningen gemensamma personal handläggas.

Mot en likaledes yttrad tvekan, huruvida någon väsentlig besparing skulle vinnas genom den ifrågasatta föreningen, torde kunna erinras, att, enligt hvad erfarenheten ådagalagt, en dylik besparing kan åstadkommas genom förening af fullständig postanstalt med telegrafstation, och detta utan att i någon mån åsidosättes hvad af postanstalt eller telegrafstation kan och bör fordras. En mycket väsentlig förmån är också den, att sålunda minskas antalet af svagt, i många fall otillräckligt aflönade tjenstemän. En annan fördel särskildt för postutvexlingen torde ligga deruti, att å orter, der det finnes nödigt att bibehålla tvenne tjenstemän för den gemensamma post- och telegrafanstalten, således beredes ett i många fall förut saknad tillfälle att, åtminstone vid större och viktigare posters afsändande och mottagande, påkalla närvaro af tvenne tjenstemän, en förmån af så mycket större betydelse, som utan tvifvel en bland de största olägenheterna af det i allmänhet ringa antalet tjenstemän, som finnas vid postanstalterna i landsorten anstälde, är att söka i den omständigheten att, då innehållet af en ankommen post uppgifves icke hafva öfverensstämt med den posten åtföljande karta, någon bevisning icke alltid kan åstadkommas, huruvida de felande försändelserna antingen aldrig afgått från inlemningsorten eller blifvit under vägen förskingrade eller möjligen gått förlorade först efter ankomsten till adresspostanstalten; hvadan, och då stora penningremitter ofta åtfölja posterna, det måste vara i hög grad angeläget, att kontrollerna härvid så mycket som möjligt fullständiggöras.

Vidare torde med anledning af ytterligare anmärkningar mot för-

slaget böra erinras att, oberoende af förening med postanstalt, det redan före 1875 års utgång befunnits med telegrafverkets fördel öfverensstämmande att till statstelegrafstationer förändra alla förut varande så kallade privattelegrafstationer, samt att den erfarenhet, som hittills vunnits i afseende å förenade post- och telegrafstationer, visserligen icke gifver anledning antaga, att en eller annan kommun skulle söka motsätta sig postens expedierande i lägenhet, som åt telegrafverket upplätits; men att emellertid om, mot hvad rimligtvis kan antagas, någonstädes ett liknande yrkande skulle komma att framställas, något hinder icke synes böra möta därför, att — med samma rätt, som hittills stationslokals tillhandahållande gjorts till vilkor för att en ort skulle beredas tillfälle till telegramvexling — äfven medgifvande att samma lokal må användas jemväl för postgöromålen bestridande fordras för fortsatt tillgodonjutande af omförmälda förmån; att den erfarenhet, som vunnits under mer än ett årtionde, väl torde få anses tillräckligt ådagalägga, att någon mera utsträckt förening af post- och telegrafanstalter icke är att påräkna ensamt på grund deraf, att post- och telegrafverken lyda under samma statsdepartement, ett samband som icke syns vara egnadt att utöfva något synnerligt inflytande på sättet för användande af de begge verkens personal, helst det torde böra erkännas, att endast en för begge styrelserna gemensam chef kan ega sådan kännedom om ifrågavarande personal, som erfordras för att kunna bedöma, när genom förflyttningar, som af författningarna medgifvas, samt, genom vidtagande i öfrigt af lämpliga åtgärder, utväg kan beredas att genom samma person — vare sig han användes som föreståndare eller som biträdande tjänsteman — få såväl post- som telegraftjänstgöringen bestridd; samt att, äfven om icke bibehållandet af särskilda styrelser för post- och telegrafverken skulle verka hinderligt för en mera utsträckt förening af post- och telegrafanstalter, väl kunde uppstå någon tvekan om det lämpliga uti att i synnerlig mån befrämja upprättandet af gemensamma post- och telegrafanstalter, hvilka till *en* del skulle lyda under en styrelse och till *en annan* del under en annan styrelse, då, såsom äfven Riksdagen i skrifvelse den 10 Maj 1871 erinrat, kontrollen öfver två olika verks kassor hos en och samma tjänsteman måste blifva ofullständig, såvida icke båda dessa verk hafva gemensam öfverstyrelse och bokföring.

Då de skäl, hvilka sålunda och i öfrigt blifvit anförda mot en sådan anordning, som förslaget afser, dels, till följd af flere i en senare tid inträffade förändringar, förlorat sin betydelse, dels icke synas vara af beskaffenhet att förringa vigten af de omständigheter, hvilka tala för genomförande äfven inom vårt land af en reform, som redan blifvit vid-

tagen inom de fleste andra länder med mera utbildadt kommunikationsväsen, får Riksdagen härmed i underdånighet anhålla om utarbetande och framläggande för näst sammanträdande Riksdag af ett sådant på post- och telegrafverkens förenande under en gemensam styrelse grundadt organisationsförslag, som i Riksdagens skrifvelse den 10 Maj 1871 omförmäles.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 12 Maj 1880.